

Bargoeallinfága oahppoplána nuoraidceahkis

Oahppoplánakoda: ARB01-03

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Bargoeallinfága lea guovddáš fága vai oahppit ožžot praktihkalaš vásáhusaid čoavdit bargogohččumiid bargosearvevuodas. Fága galgá váikkuhit dasa ahte oahppit servet árvoháhkamii attedettiin bálvalusaid sihke siskkáldasat skuvllas ja olggaldas barggaheddjiide. Fága galgá addit ohppiide vejolašvuoda illudit go sáhttet ráhkadit juoga. Bargoeallinfága láhčá dili entreprenevravuhtii skuvllas ja ovttasbargui báikkálaš fitnodagaiguin.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuodu. Bargoeallinfága galgá váikkuhit dasa ahte oahppit vásihit ahte praktihkalaš ja organisatoralaš gálggat árvvusadnojuvvojit ja dohkkehuvvojit. Fága lea suokkardeami ja hábmema arena. Oahppit besset váikkuhit bargosearvevuhtii nu go dat lea ovdánan min servodateallimis ja min demokrátalaš bargoeallinárbevieruin. Praktihkalaš bargu mii lea bures plánejuvvon ja jođihuvvon, ovdánahtta ohppiid árvvoštallannávccaid ja dáidduid kritihkalaččat jurddašit. Go laktá birasdiđolašvuoda gálvo- ja bálvalusbuvttadeapmái, de sáhtta bargoeallinfága váikkuhit dasa ahte oahppit ovdánahttet miellaguottuid lundui ja birrasii.

Guovddášelemeanttat

Praktihkalaš ja fidnolaš bargogohččumat

Bargoeallinfágas buvttadit oahppit gálvvuid ja bálvalusaid maidda lea dárbu servodagas. Sii ožžot vásáhusaid reála ja duohta bargodilálašvuodaid birra. Sii geavahit siskkáldas ja olggaldas oahppanarenaid. Sii ohppet doahpagiid ja ovdánahttet gálggaid mat gusket bargoeallimii. Oahppit geavahit guoddevaš prinsihpaid dalle go ekonomalaš, sosiála ja biraslaš bealit gullet oktii bargoproseassa buot osiin.

Bargosearvevuolta ja dearvvašvuolta, biras ja sihkkarvuolta bargogohččumis

Oahppit čuvvot bargoeallima njuolggadusaid, lánkaásahusaid ja ehtalaš njuolggadusaid ja árvvoštallet riskka dárbbu mielde. Sii váikkuhit mearrádušproseassaide sihke jođiheaddjin ja mielbargin, váldet ovddasvástádusa iežaset bargosajis, árvvoštallet iežaset ja mielohppiid barggu ja barget iešheanalaččat. Oahppit hástalit árbevirolaš áddejumiid bargoeallimis ja dásseárvvus go geahččalit bargguid mat leat čadnon iešguđetlágan fidnuide.

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Guoddevaš ovdáneapmi

Bargoeallinfágas demokratiija ja mielborgárvuoda fágaidrasttildeaddji fáttás galget oahppit beassat jurddašit globálalaččat ja gávppašit báikkálaččat oahpahusas. Sivas go bargoeallinfága lea praktihkalaš fága, de lea vejolaš ohppiide bearráigeahččat sosiála, ekonomalaš ja biraslaš guoddevašvuoda plánemis ja buvttadeamis. Bargogohččumat leat fágaidrasttildeaddjit, nugo bargoeallimis muđui. Oahppit vásihit dearvvašvuodalaš ja psykososiála beliid go ovttasbarget earáiguin. Oahpahus addá ohppiide vejolašvuoda eastadit ja čoavdit riidduid ja addá ođđa hálddašanvásáhusaid sosiála oktavuodain. Oahppit galget árvvoštallet iežaset válljejumiid biraslaš ja ekonomalaš váikkuhusaid, ovdamearkka dihtii go geavahit ja ávkástallet ávdnasiid bures, ja go leat dihtomielalaččat ođđasisgeavaheapmái ja divvumiidda.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat bargoeallinfágas mearkašit máhttit háleštit ovtta bargosearvevuodas ja bargaheddjiiguin ja resursaolbmuiguin. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttimis bargofágaeallimis lea sáhka čeahpput ahte čeahpput heivehit giela olbmui ja dilálašvuhtii. Oahpahusa áigge lassánit gáibádusat geavahit fágadoahpágiid go lonohallet vásáhusaid ja reflekterejit fágalaš fáttáid ja proseassaid birra.

Máhttit čállit

Máhttit čállit bargoeallinfágas mearkaša máhttit háhkat dieđuid ja dahkat guorahallamiid, plánet ja duođaštit bargogohččuma hámi vuodul. Sáhtta leat sáhka ovdánanplánain, notáhtain, gávppašanlistuin ja raporttain. Čállingálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkaša máhttit geavahit dárkileappot ahte dárkileappot fágagiela. Lea maiddái sáhka ovdánahttit áddejumi dasa ahte čállin sáhtta leat buorre reaidu bargogohččumiin.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat bargoeallinfágas lea sáhka máhttit gávdat dieđuid mat gusket bargogohččumii, ovdamearkka dihtii rávvagat, bargotevnnegat, gohččumat, ovdánanvuogit ja buvttadiehtobláđit. Lohkangálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkaša máhttit eanet ahte eanet kombineret iešguđetlágan dieđuid vai sáhtta čoavdit bargogohččuma.

Máhttit rehkenastit

Máhttit rehkenastit bargoeallinfágas mearkaša máhttit geavahit, giedahallat ja dulkot áigequovdilis lohkomateriálaid ja meroštallat sisaboáduid, olggosgoluid ja hivvodagaid. Rehkenastingálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkaša dahkat meroštallamiid mat addet gánnahttivuoda ja kvalitehta bargogohččumis. Dat mearkaša maiddái máhttit sirdit meroštallanvásáhusaid nuppi bargogohččumis nubbái.

Digitála gálggat

Digitála gálggat mearkašit geavahit digitála veahkkeneavvuid gulahallamii ja geavahit digitála reaidduid ovdamearkka dihtii tevnnegiidda, buvttadeapmái, meroštallamiidda, diehtujuohkinmateriálaide ja duođašteapmái. Digitála gálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkaša geavahit iežas vásáhusaid ávkkástallat rivttes digitála reaidduid ja resurssaid beaktilat ahte beaktilat vuogi mielde.

Gealbomihttomearit ja árvoštallan

Bargoeallinfága

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- suokkardit gálvo- ja bálvalusdárbbuid skuvllas ja báikegottis
- plánet praktihkalaš ja fidnolaš bargogohččumiid
- buvttadit ja lágidit gálvvuid ja bálvalusaid mat devdet kvalitehtagáibádusaid
- geavahit fágadoahpágiid, bargovugiid, neavvuid, ávdnasiid ja teknologijja mii lea heivehuvvon bargogohččumii ja vuoduštit välljejumiid
- ovttasbargat, evttohit árvalusaid ja searvat mearrádusaide bargosearvevuodas

- bearráigeahččat guoddevaš prinsihpaid buot osiin bargogohččumis
- válddahit ja árvvoštallat riskka, ja čuovvut ehtalaš njuolggadusaid ja bargoeallima njuolggadusaid bargogohččumis
- árvvoštallat iežas ja joavkku barggu, bargoproseassa ja bargogohččuma bohtosa

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovdideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda bargoeallinfágas go servet bargosearvevuhtii ja čovdet praktihkalaš bargogohččumiid. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda fágas go dahket iešheanalaš, vuodustuovvon válljejumiid ja go servet proseassaid ja buktaga evalueremii, iešárvoštallamii ja nubbi nuppi árvvoštallamii. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu mánggabealat, praktihkalaš bargguid bokte. Oahpaheaddji galgá oaivadiit nu, ahte oahppit reflekterejit válljenvejolašvuodaid ja daid bohtosiid birra.

Oppalašárvosátni

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda bargoeallinfágas, go oahpahuš loahpahuovvo manjá 10. ceahki. Oahpaheaddji galgá plánat ja láhčit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láhkai mat fátmastit áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni bargoeallinfágas oahppi čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul go pláne, čađaha ja árvvoštallá praktihkalaš bargogohččumiid ovttasbargadettiin mielohppiiguin ja bargaheddjiiguin. Bargoproseassa buot oasit galget árvvoštallojuvot.

Árvvoštallanortnet

10. ceahkki: Ohppiin galgá leat okta árvosátni

Fága eksámenortnegat galget sáddejuvot gulaskuddamii ja gárvvistuvvot manjá.